

Research Paper

The Effectiveness of Transactional Analysis Approaches on Personal and Social Adjustment and Problem Solving Styles in Secondary School Students

Afsaneh Gharibi¹, Nematollah Salehi^{1*}

1. Payam Noor unIversity, Esfahan, Iran.

Received: 2020/12/08

Revised: 2021/05/09

Accepted: 2021/08/24

Use your device to scan and
read the article online

DOI:

10.30495/jpmm.2021.26768.3268

Keywords:

Transactional analysis approach,
Individual and Social Adjustment,
Problem Solving Styles

Abstract

Introduction: The aim of this study was to evaluate the effectiveness of transactional analysis approach on individual and social adjustment and problem-solving styles of secondary school students

Method: The research method was quasi-experimental with post-test pre-test design with control group. First, the pre-test was performed on both groups using research tools, then the experimental group intervention was performed with an transactional analysis approach, and finally the post-test was completed again by both groups. The statistical population included all girls' secondary school students in Firoozabad in the 6 months of autumn and winter of 2019 who were studying in the schools of this city. The sample size was 30 people who were selected by available sampling method and were randomly assigned to two groups of 15 experimental and control groups. Research tools included a Singha & Sing adjustment (1993) and Cassidy & Long problem-solving questionnaires (1996).

Results: The results showed that the mean of adjustment scores and individual and social adjustment components and constructive problem-solving styles in the experimental group posttest compared to the control group increased significantly. It also showed t that the mean scores of non-constructive problem-solving styles in the post-test in the experimental group compared to the control group have decreased significantly.

Conclusion: It can be concluded that counseling with a transactional analysis approach is effective on individual and social adjustment and problem-solving styles of secondary school students.

Citation: Gharibi A, Salehi N. The Effectiveness of Transactional Analysis Approaches on Personal and Social Adjustment and Problem Solving Styles in Secondary School Students. Quarterly Journal of Psychological Methods and Models. 2021; 12 (45): 93-106.

***Corresponding author:** Nematollah Salehi

Address: Payam Noor unIversity, Esfahan, Iran.

Tell: 09172619972

Email: n_salehi@pnu.ac.ir

and friendly relationships with peers and others, and also present himself in public and meet the need for respect (13). In other words, problem-solving style is a special pattern of actions and thoughts and is seen in people who try to solve micro-level problems (18). Many factors are associated with adjustment and problem-solving methods, which are a vital necessity for human beings, the most important of which is how to communicate and interact with others (19). In other words, dysfunctional communication and problem solving and unsuccessful interaction cause non-adjustment in the individual, especially in adolescents and young people whose social interactions with others, especially peers play an important role in their mental health (20). Research has shown that transactional analysis group training can improve communication skills and problem solving in delinquent adolescents (24). It seems that in educational programs based on transactional analysis, the individual has an opportunity to evaluate his behavior that can lead to growth in adjustment (25). Casey and Tashkov (23) stated that nurses who participated in transactional analysis sessions used better problem-solving methods for their job and social problems. Cordor et al. (27) concluded that the exchange approach treatment significantly increases the use of adaptive problem solving styles.

The present study utilized a quasi-experimental method with a pretest-posttest design and a control group. First, the pre-test was performed on both groups using research tools, then the intervention of the experimental group was performed in 10 group sessions of 90 minutes with transactional analysis approach, and at the end, the post-test was completed again by both groups. The post-tests were compared with each other. The statistical population included all secondary girl high school students in Firoozabad in the six months of

Extended bstract

Introduction

Adjustment is a developing and dynamic process that involves balancing what individuals want and what their community is accepting (1). In other words, adjustment is a two-way process: on one hand, the individual communicates effectively with the community, and on the other hand, the community provides the tools through which the individual realizes his potential abilities (2). In this interaction, the individual and society undergoes change and transformation and a relatively stable compromise is created (3). When a person responds to certain environmental or personal stresses by certain emotional or behavioral symptoms such as depression, anxiety, behavioral problems at school and university, academic failure and expulsion, lack of confidence, dispute with others, job problems, conflicts, social disobedience as well as expressing physical complaints, he suffers from lack of behavioral adjustment (6). Sinha and Singh (8) have identified three types of adjustment: a) Educational adjustment involves more than one potential in students. Learning motivation to meet the needs of education, having goals and general satisfaction in the educational environment are also important sections of educational adjustment (9). B) Emotional adjustment are the mechanisms by which a person finds emotional stability and is considered as a kind of individual adjustment (10), and C) Social adjustment is the most important sign of mental health which expresses the ability of the person to interact effectively with the social environment (11). On the other hand, it seems that another important concept that can be considered in individual and social interactions is problem solving styles. Problem solving styles express how a person interacts with the problems ahead in life (12). Through learning effective problem solving styles, a person can establish healthy

was performed using multivariate analysis of covariance, showed that there is a significant difference between the two experimental and control groups in terms of constructive problem solving styles and non-constructive problem solving styles. Examination of the table of means shows that the mean scores of constructive problem solving styles in the post-test in the experimental group increased significantly compared to the control group. Also, the mean scores of non-constructive problem solving styles in the post-test for the experimental group decreased significantly compared to the control group.

Discussion

This study was conducted with the aim of the effectiveness of counseling with transactional analysis approach on individual and social adjustment and problem solving styles of high school students. The results showed that the mean of adjustment scores and individual and social adaptive components in the post-test of the experimental group increased significantly compared to the control group. The results also showed that the mean scores of constructive problem solving styles in the post-test in the experimental group increased significantly compared to the control group. Also, the mean scores of non-constructive problem solving styles in the post-test decreased significantly in the experimental group compared to the control group. In summary, the results indicate the positive effect of counseling with transactional analysis approach on increasing students' adjustment and their use of constructive problem solving styles. These results also show that this type of counseling can help students to use non-constructive problem-solving styles less.

Conclusion

Psychologists have discussed the individual's adjustment to the environment

autumn and winter (2019) who were studying in schools of this city. The sample size was 30 according to the minimum number of people required for experimental designs (30), which were divided into two experimental and control groups of 15. Convenience sampling method was implemented. In this way, first, all applicants in the research design were selected as convenient. Then, according to the demographic characteristics of the two groups, 15 people were selected and randomly assigned to the experimental and control groups and participated in the research project. Both groups were given Sinha and Singh's Adjustment Inventory for School Students (8) and Cassidy-Long Problem Solving Style Inventory (33) in two turns. Finally, the principles of group counseling sessions were formulated with transactional analysis approach and performed by researchers in ten sessions using the transactional analysis book by Joines and Stewart (35).

Findings

The results of the first hypothesis (consultation with transactional analysis approach is effective on individual and social adjustment of secondary school students) which was performed using multivariate analysis of covariance showed that there is a significant difference between the experimental and control groups in terms of adjustment (total score) [$P = 0.002$], and its components, namely individual adjustment [$P = 0.02$] and social adjustment [$P = 0.001$]. Examination of the table of means showed that the mean of adjustment scores and individual and social adjustment components in the experimental group increased significantly compared to the control group.

The results of examining the hypothesis of two studies (consultation with transactional analysis approach is effective on problem solving styles of high school students) which

Compliance with ethical guidelines

All subjects full fill the informed consent.

Funding

No funding.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Afsaneh Gharibi, Nematollah Salehi; Methodology and data analysis: Afsaneh Gharibi, Nematollah Salehi; Supervision and final writing: Afsaneh Gharibi, Nematollah Salehi.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

and have considered normal personality traits that help the individual to adapt to the around world; that is, to live in peace with others and gain a place for oneself. This can be very closely related to the transactional analysis approach. The goal of this approach for the individual is to achieve self-knowledge in order to know how to act in facing the environment and to be able to always dominate the "adult self" in his communications. Therefore, the adjustment process requires a constructive relationship, which is addressed in transactional analysis theory. This approach helps the person to distance from himself as a child and as a parent, and to deny his interpersonal relationships to himself as an adult. Problem solving skills, on the other hand, are a method that people can use when planning to deal with life problems. In fact, solving a cognitive skill problem is extremely complex, which requires a higher level of information processing compared to other cognitive processes such as language learning and concept formation. The transactional analysis approach helps the individual to be able to explain exchange processes in a context of cognition. In other words, the transactional analysis of the individual in the context of the issues ahead leads to a stage of cognition and awareness bearing the ability to analyze the situation. The same cognitive insights in interpersonal relationships help the individual to take over more adaptive problem-solving methods. Here, the person puts aside maladaptive impulsive behaviors that are the result of inefficient problem-solving styles, and can use constructive methods to advance his goals by utilizing cognition that is the result of awareness of the exchange process. Therefore, transactional analysis techniques become effective.

Ethical Considerations

مقاله پژوهشی

اثربخشی مشاوره با رویکرد تحلیل تبدلی بر سازگاری فردی و اجتماعی و سبک‌های حل مساله دانش‌آموزان متوسطه دوم

افسانه غریبی^۱، دکتر نعمت اله صالحی^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد مشاوره دانشگاه پیام نور، اصفهان، ایران

۲. استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، اصفهان، ایران

چکیده

مقدمه: توانایی برخورد با چالش‌های زندگی نیازمند سازگاری فردی و اجتماعی و توانایی حل مساله سازنده است. بر این اساس استفاده از رویکردهایی که بتواند دانش‌آموزان را برای برخورد موثر با تکالیف پیش‌رو آماده کند، ضروری است. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی مشاوره با رویکرد تحلیل تبدلی بر سازگاری فردی و اجتماعی و سبک‌های حل مساله دانش‌آموزان متوسطه دوم بود.

روش: روش پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون پس‌آزمون با گروه کنترل بود. ابتدا پیش‌آزمون با استفاده از ابزارهای پژوهش بر روی هر دو گروه اجرا شد، سپس مداخله گروه آزمایشی با رویکرد تحلیل تبدلی انجام گرفت و در انتها مجدداً پس‌آزمون توسط هر دو گروه تکمیل شد و نتایج مقایسه شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم در شهر فیروزآباد در ۶ ماهه پاییز و زمستان ۱۳۹۸ بود که در مدارس این شهر مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه ۳۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به تصادف در دو گروه ۱۵ نفره آزمایشی و گواه گمارده شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه سازگاری سینه‌ها و سینگ (۱۹۹۳) و سبک‌های حل مساله کسیدی و لانگ (۱۹۹۶) بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین نمرات سازگاری و مولفه‌های سازگاری فردی و اجتماعی و سبک‌های حل مساله سازنده در پس‌آزمون در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل به طور معناداری افزایش یافته است. همچنین نتایج نشان داد که میانگین نمرات سبک‌های حل مساله غیرسازنده در پس‌آزمون در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل به طور معناداری کاهش یافته است.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد که مشاوره با رویکرد تحلیل تبدلی بر سازگاری فردی و اجتماعی و سبک‌های حل مساله دانش‌آموزان متوسطه دوم اثربخش است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۹/۱۸

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۲/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jpmm.2021.26768.3268

واژه‌های کلیدی:

رویکرد تحلیل تبدلی، سازگاری فردی و اجتماعی، سبک‌های حل مساله.

* نویسنده مسئول: دکتر نعمت اله صالحی

نشانی: استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، اصفهان، ایران

تلفن: ۰۹۱۷۲۶۱۹۹۷۲

پست الکترونیکی: n_salehi@pnu.ac.ir

مقدمه

سازگاری (Adjustment) فرایندی است در حال رشد و پویا که شامل توازن بین آن چه افراد می‌خواهند و آن چه جامعه‌شان پذیرا است (۱). به عبارت دیگر سازگاری یک فرایند دو سویه است: از یک طرف فرد به صورت موثر با اجتماع تماس برقرار می‌کند و از طرف دیگر اجتماع نیز ابزارهایی را تدارک می‌بیند که فرد از طریق آن‌ها توانایی‌های بالقوه‌ی خویش را واقعیت می‌بخشد (۲). در این تعامل فرد و جامعه دستخوش تغییر و دگرگونی شده و سازشی نسبتاً پایدار به وجود می‌آید (۳). به طور کلی سازگاری به تسلط فرد بر محیط و احساس کنار آمدن با خود اشاره دارد. هریک از ما به محیط و تغییراتی که در آن روی می‌دهد پاسخ می‌دهیم. از این رو سازگاری مهارتی است که باید آموخته شود (۴). محیط خانواده، مدرسه و وسایل ارتباط جمعی در فراهم ساختن امکان یادگیری با محیط نقش و مسئولیت مهمی دارند (۵). هنگامی که فرد در پاسخ به استرس‌های خاص محیطی یا شخصی علائم عاطفی یا رفتاری خاصی مانند افسردگی، اضطراب، مشکلات رفتاری در مدرسه و دانشگاه، افت عملکرد تحصیلی و اخراج، عدم اعتماد به نفس، نزاع با مردم، مشکلات شغلی، تعارضات، سرپیچی‌های اجتماعی و نیز شکایت‌های جسمانی را از خود بروز دهند، دچار ناسازگاری رفتاری شده است (۶). به عبارت دیگر اگر افراد فشار عصبی خاصی را تجربه می‌کنند و در پاسخ به آن نشانه‌های روانی خاصی را از خود بروز می‌دهند که این نشانه‌ها به انجام وظایف اصلی در جامعه یا عملکرد شخصی‌شان لطمه می‌زنند (۷). سینه‌ها و سینگ (۸) سه نوع سازگاری را مشخص کرده اند: الف) سازگاری آموزشی یا تحصیلی شامل بیش از یک توان بالقوه در دانش آموزان است. انگیزش برای یادگیری انجام کار جهت مواجهه با نیازهای تحصیل، داشتن اهداف و رضایت عمومی در محیط تحصیلی نیز بخش‌های مهم سازگاری آموزشی و تحصیلی است (۹). ب) سازگاری عاطفی سازوکارهایی است که به وسیله آن‌ها یک فرد ثبات عاطفی پیدا می‌کند و به نوعی سازگاری فردی محسوب می‌شود (۱۰) و ج) سازگاری اجتماعی به عنوان مهمترین نشانه سلامت روان و بیانگر توانایی فرد در تعامل اثربخش با محیط اجتماعی خود می‌باشد (۱۱). از سوی به نظر می‌رسد مفهوم مهم دیگری که می‌تواند در تعاملات فردی و اجتماعی مورد توجه باشد، سبک‌های حل مساله (Problem Solving Styles) است. سبک‌های حل مساله بیانگر چگونگی تعامل فرد با مساله‌های پیش رو در زندگی است (۱۲). از طریق آموزش سبک‌های حل مساله موثر فرد می‌تواند ضمن برقراری روابط سالم و دوستانه با همسالان و سایر افراد، خود را نیز در جمع مطرح کرده و نیاز به احترام را برآورده سازد (۱۳). کنار آمدن و سازگاری موفقیت آمیز با محیط اجتماعی مستلزم مجموعه‌ای از مهارت‌های حل مساله بین فردی است. مهارت حل مساله فرایندی شناختی رفتاری است که افراد بوسیله آن راهبردهای موثر مقابله با موقعت مساله ساز در زندگی را کشف و شناسایی می‌کنند (۱۴). بطور کلی حل مساله به فرایند شناختی رفتاری ابتکاری فرد اطلاق می‌شود که بوسیله آن فرد می‌خواهد راهبردهای موثر سازگارانته مقابله‌ای برای مشکلات روزمره را تعیین، کشف یا لبداع کند (۱۵). حل مساله یک فرایند چند بعدی

تعاملی است که از دو مولفه اصلی نسبتاً مستقل تشکیل شده است. این دو مولفه عبارتند از الف) جهت‌گیری در مورد مسئله و ب) مهارت‌های حل مسئله (۱۶). جهت‌گیری نسبت به مسئله به چگونگی توجه افراد به مسائل محیط اطراف آنان اشاره دارد و تا حدودی الگوی شناختی-هیجانی ثابتی که افراد نسبت به مسائل زندگی خود دارند و چگونگی ارزیابی آن‌ها از ظرفیت‌های حل مسئله‌ای خود را نشان می‌دهد (۱۷). سبک‌های حل مسئله به فعالیت‌های شناختی و رفتاری آشکار برای پیدا کردن راه حل یک مسئله ویژه گفته می‌شود (۱۷). به عبارت دیگر سبک حل مسئله، الگوی ویژه‌ای از کنش‌ها و افکار است و در افرادی که برای حل مسئله مینی تلاش می‌کنند دیده می‌شود (۱۸). عوامل زیادی با سازگاری و روش‌های حل مساله که یک ضرورت حیاتی برای انسان محسوب می‌شود در ارتباطند که مهمترین آنها نحوه برقرار کردن ارتباط و تعامل با دیگران می‌باشد (۱۹). به عبارت دیگر ارتباط و حل مساله ناکارآمد و تعامل ناموفق باعث بوجود آمدن ناسازگاری در فرد خصوصاً در نوجوانان و جوانان که داشتن تعاملات اجتماعی به ارتباط با دیگران بویژه همسالان نقش مهمی در سلامت روانی آنها دارد، می‌شود (۲۰). از دیدگاه روانشناسی ارتباطات، کوچکترین واحد ارتباطی در اجتماع رابطه بین دو شخصیت است. برن (۲۱) معتقد است که شخصیت هر انسانی از سه بخش که در ارتباط با یکدیگر هستند تشکیل می‌شود. کودک، والد و بالغ. بنابراین وقتی انسان می‌خواهد در جامعه سازگار باشد، باید ابتدا خصوصیات شخصیتی سه بعدی خود را بشناسد و سپس وارد اجتماع شود. آنگاه خصوصیات سه بعدی طرف مقابل را نیز به طور نسبی بشناسد تا بهتر بتواند با او ارتباط برقرار کند (۲۲). چه اگر ندانیم چگونه و با کدام بعد و در چه موقعیتی رابطه انسانی برقرار کنیم، دچار شکست در تعامل اجتماعی شده و حالت سرخوردگی و ناکامی پیدا می‌کنیم و در نهایت با محیط انسانی خود ناسازگار می‌شویم (۲۳). پژوهش‌ها نشان داده است که آموزش گروهی تحلیل تبادلی (Transactional Analysis) می‌تواند باعث رشد مهارت‌های ارتباطی و بهبود حل مساله در نوجوانان بزهکار شود (۲۴). به نظر می‌رسد در برنامه‌های آموزشی مبتنی بر تحلیل تبادلی فرد به فرصتی برای ارزیابی رفتار دست می‌یابد که می‌تواند به رشد سازگاری کمک کند (۲۵). برخی از پژوهشگران (به عنوان مثال ۲۶) از بهبود الگوهای ارتباطی نام برده اند که کلید اصلی در موفقیت برنامه‌های آموزشی مبتنی بر تحلیل تبادلی است. کیسیسی و تاسکوف (۲۳) بیان کرده اند پرستارانی که در جلسات تحلیل تبادلی شرکت کرده بودند، از روش‌های حل مساله بهتری برای مشکلات شغلی و اجتماعی خود استفاده می‌کردند. به گونه‌ای که کوردور و همکاران (۲۷) به این نتیجه دست یافت که درمان با رویکرد تبادلی باعث افزایش معنی داری در استفاده از سبک‌های حل مساله سازگارانته می‌شود. اما در سبک‌های حل مساله ناسازگارانته کاهش کمتری را نشان می‌دهد. در مجموع به نظر می‌رسد رویکرد تحلیل تبادلی از پیشینه پژوهشی قوی در تاثیرگذاری بر بهبود روابط بین فردی و افزایش سازگاری برخوردار است (۲۸). اما برخی پژوهش‌ها اشاره کرده اند که به طور همزمان تاثیر آن بر کاهش برخی مشکلات رفتاری جای سوال دارد

(۲۹). بنابراین با توجه به مطالب گفته شده سوال اصلی پژوهش این است که آیا اثربخشی مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل تبادلی بر سازگاری فردی و اجتماعی و سبک های حل مساله دانش آموزان متوسطه دوم تاثیر دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون پس آزمون با گروه کنترل بود. ابتدا پیش آزمون با استفاده از ابزارهای پژوهش بر روی هر دو گروه اجرا شد، سپس مداخله گروه آزمایشی در ۱۰ جلسه گروهی ۹۰ دقیقه ای با رویکرد تحلیل تبادلی انجام گرفت و در انتها مجدداً پس آزمون توسط هر دو گروه تکمیل شد و نتایج پیش آزمون و پس آزمون با یکدیگر مقایسه شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر متوسطه دوم در شهر فیروزآباد در ۶ ماهه پاییز و زمستان ۱۳۹۸ بود که در مدارس این شهر مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه با توجه به حداقل افراد مورد نیاز برای طرح های آزمایشی (۳۰) ۳۰ نفر بود که به دو گروه ۱۵ نفره آزمایشی و گواه تقسیم شد. روش نمونه گیری به صورت در دسترس بود. به این صورت که ابتدا کلیه افراد متقاضی در طرح پژوهش به صورت در دسترس انتخاب شد. سپس با توجه به ویژگی های جمعیت شناختی دو گروه ۱۵ نفر انتخاب و به تصادف به عنوان به گروه آزمایشی و گواه گمارده شدند و در طرح پژوهش شرکت کردند. هر دو گروه در دو نوبت به پرسشنامه های زیر پاسخ دادند:

پرسشنامه سازگاری دانش آموزان دبیرستانی سینه ها و

سینگ: این پرسشنامه توسط سینه ها و سینگ (۸) طراحی شده است و در صدد است تا دانش آموزان دبیرستانی (گروه سنی ۱۴ تا ۱۸ ساله) با سازگاری خوب را از دانش آموزانی با سازگاری ضعیف در سه حوزه عاطفی، اجتماعی و آموزشی جدا سازد. فرم نهایی این پرسشنامه ۶۰ سوال به صورت بلی و خیر می باشد (برای هر حوزه ۲۰ سوال). حوزه های مورد بررسی عبارتند از الف: سازگاری عاطفی: نمره بالا نشان دهنده بی ثباتی عاطفی و نمره پایین، نشانگر ثبات عاطفی است. ب: سازگاری اجتماعی: نمره بالا بیانگر سلطه پذیری و عقب ماندگی و نمرات پایین نشان دهنده پرخاشگری است. ج: سازگاری آموزشی: نمرات بالا نشان دهنده وضعیت درسی و تحصیلی ضعیف و نمرات پایین مخصوص علاقه مندی به تحصیل و مدرسه است. در پژوهش سازندگان ضریب پایایی این آزمون با روش دو نیمه کردن و بازآزمایی به ترتیب ۰/۹۵ و ۰/۹۳ گزارش شده است. نرمانی و همکاران (۳۱) در پژوهش خود ضریب بازآزمایی و ضریب آلفای کرونباخ را برای این پرسشنامه به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۸۲ گزارش نموده است. روایی این آزمون در پژوهش ساقی و رجایی (۳۲) نشان داد که پرسشنامه دارای سه مولفه ذکر شده است که بر روی هم ۶۴ درصد از واریانس سازگاری را تبیین می کند. ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ نیز ۰/۸۴ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای کل گروه نمونه در پیش آزمون ۰/۸۵ و در پس آزمون ۰/۸۹ به دست آمد.

سبک های حل مسأله: این پرسشنامه توسط کسیدی و لانگ (۳۳) طی دو مرحله ساخته شده و دارای ۲۴ سؤال است که ۱۲ آیتم آن سبک حل مسأله (سازنده) و ۱۲ آیتم آن سبک حل مسأله (غیرسازنده) را می سنجد که هر کدام از این سبک ها دارای ۳ عامل ۴ سؤالی است. اعتبار و روایی پرسشنامه سبک های حل مسأله توسط طراحان آن مورد مطالعه قرار گرفته و مطلوب گزارش شده است. همچنین در مطالعات دیگر نیز اعتبار و روایی آن تأیید شده است (۱۴) و (۳۴). ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس های این ابزار بین ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ و میانگین همبستگی آنها بین ۰/۲۰ تا ۰/۳۹ برای نمونه های ایرانی گزارش شده است (۱۸). در پژوهش حاضر ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ برای کل گروه نمونه در پیش آزمون ۰/۸۳ و در پس آزمون ۰/۸۴ به دست آمد.

خلاصه جلسات مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل تبادلی:

اصول جلسات مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل تبادلی با استفاده از کتاب تحلیل تبادلی جونز و استورات (۳۵) توسط پژوهشگران تنظیم و اجرا شد که به شرح زیر می باشد.

- **جلسه اول:** در جلسه اول طبق معمول جلسات مشاوره گروهی ابتدا پژوهشگر به عنوان رهبر گروه توضیح مختصری در رابطه با هدف از تشکیل گروه و قوانین اساسی گروه خواهد داد و سپس رهبر و اعضا ضمن معرفی خود به گروه آشنایی مختصری پیدا می نمایند و در خاتمه جلسه اول هم متعهد می شوند که قوانین گروه را بنویسند و اعضا گروه متعهد و ملزم به رعایت آن شوند.
- **جلسه دوم:** در این جلسه نظریه تحلیل تبادلی بطور کلی و البته مختصر و خلاصه برای اعضا بیان خواهد گردید به گونه ای که اعضا گروه بتوانند آشنایی هر چند اندک با آن پیدا نمایند و با اصطلاحات آن آشنا شوند.
- **جلسه سوم:** در این جلسه ابعاد مختلف شخصیتی یا همان "حالت های من" از نظر اریک برن معرفی شد و "من ولدینی" و کارکرد آن به طور کامل برای اعضا توضیح داده شد اعضا به گروه های چند نفری تقسیم شد و در کلاس به صورت گروهی تمرین شد و جهت فهم عملی بیشتر "من والدینی" تکلیف متناسب با آن به اعضا ارائه گردید.
- **جلسه چهارم:** در جلسه چهارم تکالیف جلسه قبل توسط اعضا و رهبر گروه بصورت گروهی تمرین شد و یکی دیگر از حالت های من یعنی حالت "من کودکی" و کارکرد آن بطور کامل توضیح داده شد و تکلیف متناسب با آن ارائه گردید.
- **جلسه پنجم:** در این جلسه تکالیف جلسه قبل توسط اعضا و رهبر گروه بصورت گروهی تمرین شد و حالت "من بالغ" و کارکرد آن برای اعضا گروه توضیح داده شد و سه فاکتور اساسی برای تشخیص حالت های مختلف شخصیت در افراد دیگر نیز توضیح داده شد و تکلیف متناسب با آن ارائه شد.
- **جلسه ششم:** تمرین عملی حالت های مختلف من همراه با اعضا گروه همچنین در این جلسه حالت های طرد و آلودگی بعنوان دو حالت آسیب زا در نظریه تحلیل تبادلی توضیح داده شد و تکلیف مربوط به آن ارائه شد.
- **جلسه هفتم:** در این جلسه چهار موقعیت اساسی در زندگی از نظر اریک برن (طرزهای زندگی) برای اعضا توضیح داده شد.
- **جلسه هشتم:** در این جلسه رابطه و انواع روابط از نظر تحلیل تبادلی توضیح داده شد و رابطه مکمل و کاربرد آن بطور جداگانه و کامل تشریح گردید و تکالیف متناسب با آن ارائه شد.

در انتها مجدداً هر دو پرسشنامه به وسیله هر دو گروه تکمیل و نتایج گروه ها با هم مقایسه شد.

یافته های پژوهش

بررسی یافته های توصیفی نشان داد که از کل گروه نمونه ۱۵ نفر (۵۰ درصد) در گروه آزمایشی و ۱۵ نفر (۵۰ درصد) در گروه کنترل قرار دارند. تفکیک آنان بر اساس تحصیلات نشان داد که در گروه آزمایشی ۶ نفر در کلاس دهم (۴۰ درصد)، ۶ نفر در کلاس یازدهم (۴۰ درصد) و ۳ نفر در کلاس دوازدهم (۳۰ درصد) بودند. در گروه گ.اه نیز ۷ نفر در کلاس دهم (۴۶/۶۶ درصد)، ۵ نفر در کلاس یازدهم (۳۳/۳۳ درصد) و ۳ نفر در کلاس دوازدهم (۳۰ درصد) بودند. همچنین تفکیک آنان بر اساس رشته تحصیلی نشان داد که در گروه آزمایشی ۷ نفر در علوم تجربی (۴۴/۶۶ درصد)، ۴ نفر ریاضی (۲۶/۶۶ درصد) و ۴ نفر علوم انسانی (۲۶/۶۶ درصد) بودند. در گروه گواه نیز ۸ نفر در علوم تجربی (۴۴/۶۶ درصد)، ۴ نفر ریاضی (۲۶/۶۶ درصد) و ۴ نفر علوم انسانی (۲۶/۶۶ درصد) بودند. در ادامه میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش بیان شده است.

- **جلسه نهم:** در این جلسه رابطه متقاطع در نظریه اریک برن توضیح داده شد و تکالیف متناسب با آن برای تمرین عملی ارائه گردید.
- **جلسه دهم:** در جلسه پایانی روابط سالم انسانی و چگونگی بر خود با والد و کودک در روابط توضیح داده شد و در نهایت اعضاء به همدیگر بازخورد دادند و از اعضاء خواسته شد که سعی نمایند روابط بالغانه را در موقعیتهای مختلف زندگی حفظ نمایند سپس پس از آزمون توسط گروه اجرا می شود.

روش اجرای پژوهش

روش اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از کسب مجوزهای لازم به واحد مشاوره آموزش و پرورش شهر فیروزآباد مراجعه کرده و ضمن توضیح هدف و روش پژوهش برای مسئولین و جلب همکاری آنان، اقدام به اجرای طرح پژوهش شد. به این صورت که ابتدا با مراجعه به مرکز مشاوره این شهرستان تعداد ۳۰ دانش آموز دختر که به دلیل مشکلات سازگاری به این مراکز معرفی شده بودند با توجه به ویژگی های جمعیت شناختی و گرفتن نمره بیشتر از میانگین در پرسشنامه سازگاری انتخاب شدند و به پرسشنامه های پژوهش پاسخ دادند. سپس گروه آزمایشی در جلسات تحلیل تبادلی شرکت کردند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد پژوهش

متغیرها	گروه ها	گروه آزمایشی		گروه گواه	
		میانگین	انحراف معیار		میانگین
سازگاری (نمره کل)	پیش آزمون	۵۱/۶	۳/۵۲	۵۱/۱۳	۳/۷۷
	پس آزمون	۵۴/۴	۴/۹۲	۵۱/۵۳	۴/۳۲
سازگاری فردی	پیش آزمون	۲۶/۵۳	۲/۵۵	۲۶/۴	۲/۴۱
	پس آزمون	۲۸/۲۶	۲/۸۶	۲۶/۷۳	۲/۶۵
سازگاری اجتماعی	پیش آزمون	۲۵/۰۶	۲/۸۱	۲۴/۷۳	۲/۲۱
	پس آزمون	۲۶/۱۳	۲/۸۵	۲۴/۸	۲/۷۸
سبک های حل مساله	پیش آزمون	۳۰/۴	۵/۳۱	۳۱/۷۳	۲/۸۶
	پس آزمون	۳۲/۵۳	۴/۲۶	۳۱/۵۳	۳/۹۷
	پیش آزمون	۳۴/۸۶	۳/۵	۳۴/۳۳	۴/۱۱
سازنده	پس آزمون	۳۲/۶۶	۳/۳۹	۳۴/۴	۴/۰۱

فردی [F(۲۸-۱) = ۰/۳۷، P = ۰/۵۴] و سازگاری اجتماعی [F(۲۸-۱) = ۰/۱۳، P = ۱/۱۲] برقرار است. در ادامه جهت بررسی همگنی شیب رگرسیون تعامل بین عامل گروه ها و پس آزمون بررسی شد. نتایج نشان داد که این تعامل برای متغیر سازگاری (نمره کل) [F(۲۸-۱) = ۰/۰۹، P = ۷/۲۵] و مولفه های سازگاری فردی [F(۲۸-۱) = ۰/۱۸، P = ۱/۲۹] و سازگاری اجتماعی [F(۲۸-۱) = ۰/۳۱، P = ۱/۲] معنی دار نیست و فرض همگنی شیب رگرسیون برقرار است. در ادامه نتایج آزمون های چندمتغیری تحلیل واریانس نشان می دهد که بین میانگین نمرات سازگاری و مولفه های آن در دو گروه آزمایشی و کنترل در حداقل یکی از متغیرها تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج جدول فوق نشان می دهد که به طور کلی میانگین نمرات متغیرهای مورد پژوهش در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل در مرحله پس آزمون کاهش داشته است. در ادامه این نتایج توصیفی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و استنباط آماری حاصل از آن در قابل فرضیه های پژوهش بیان شده است.

فرضیه اول پژوهش این بود که مشاوره با رویکرد تحلیل تبادلی بر سازگاری فردی و اجتماعی دانش آموزان متوسطه دوم اثربخش است. برای بررسی فرضیه های پژوهش از تحلیل کوواریانس استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل مفروضه همگنی واریانس با استفاده از آزمون لوین بررسی گردید. نتایج نشان داد که فرض برای واریانس ها برای هر سازگاری [F(۲۸-۱) = ۰/۳۴، P = ۰/۵۶] و مولفه های سازگاری

جدول ۲. آزمون‌های چندمتغیری برای بررسی تفاوت سازگاری در گروه‌ها

منبع واریانس	آزمون‌های چندمتغیره	مقدر	F	df فرضیه	df خطا	P	η^2
متغیر گروه بندی	ردیابی پیلای	۰/۴۱	۸/۵۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۴۱
	لامبدای ویلکس	۰/۵۹	۸/۵۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۴۱
	ردیابی هاتلینگ	۰/۶۸	۸/۵۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۴۱
	بزرگترین ریشه روی	۰/۶۸	۸/۵۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۴۱

نهایتاً آزمون اثرات بین گروهی نشان می‌دهد که معنی‌داری موجود بیشتر از جهت کدام متغیرهای وابسته بوده است. نتایج در جدول ۳ مشاهده می‌شود.

جدول ۳. نتایج آزمون اثرات بین گروهی در سازگاری

منبع واریانس	متغیر	SS	DF	MS	F	P	η^2
متغیر مستقل	سازگاری (نمره کل)	۴۴/۸۷	۱	۴۴/۸۷	۱۰/۷	۰/۰۰۲	۰/۲۷
	سازگاری فردی	۱۶/۲۳	۱	۱۶/۲۳	۵/۵۴	۰/۰۲	۰/۱۷
	سازگاری اجتماعی	۷/۱۲	۱	۷/۱۲	۱۲/۹۳	۰/۰۰۱	۰/۳۳

بررسی فرضیه‌های پژوهش از تحلیل کوواریانس استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل مفروضه همگنی واریانس با استفاده از آزمون لوین بررسی گردید. نتایج نشان داد که فرض برای واریانس‌ها برای سبک‌های حل مساله سازنده $[F(1, 26) = 0.13, P = 0.72]$ و سبک حل مساله غیرسازنده $[F(1, 26) = 0.61, P = 0.44]$ برقرار است. در ادامه جهت بررسی همگنی شیب رگرسیون تعامل بین عامل گروه‌ها و پس از آزمون بررسی شد. نتایج نشان داد که این تعامل برای سبک‌های حل مساله سازنده $[F = 0.24, P = 0.78]$ و سبک حل مساله غیرسازنده $[F = 1.62, P = 0.21]$ معنی‌دار نیست و فرض همگنی شیب رگرسیون برقرار است. در ادامه نتایج آزمون‌های چندمتغیری تحلیل واریانس نشان می‌دهد که بین میانگین نمرات سبک‌های حل مساله سازنده و غیرسازنده در دو گروه آزمایشی و کنترل در حداقل یکی از متغیرها تفاوت معناداری وجود دارد (جدول ۴).

مطابق با نتایج موجود در جدول ۳ بین دو گروه از نظر سازگاری (نمره کل) $[F(1, 26) = 10.7, P = 0.002]$ و مولفه‌های آن یعنی سازگاری فردی $[F(1, 26) = 5.54, P = 0.02]$ و سازگاری اجتماعی $[F(1, 26) = 12.93, P = 0.001]$ تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی جدول میانگین‌ها نشان می‌دهد که میانگین نمرات سازگاری و مولفه‌های سازگاری فردی و اجتماعی در گروه آزمایشی (به ترتیب ۵۴/۴، ۲۸/۲۶ و ۲۶/۱۳) نسبت به گروه کنترل (به ترتیب ۵۱/۵۳، ۲۶/۷۳ و ۲۴/۸) به طور معناداری افزایش یافته است. بررسی مجذور اتای تفکیکی (اندازه‌ی اثر) حاکی از آن است که مشاوره با رویکرد تحلیل تبدیلی ۲۷ درصد از واریانس سازگاری، ۱۷ درصد از واریانس سازگاری فردی و ۳۳ درصد از واریانس سازگاری اجتماعی را در گروه نمونه تبیین می‌کند. فرضیه اول پژوهش این بود که مشاوره با رویکرد تحلیل تبدیلی بر سبک‌های حل مساله دانش‌آموزان متوسطه دوم اثربخش است. برای

جدول ۴. آزمون‌های چندمتغیری برای بررسی تفاوت سبک‌های حل مساله در گروه‌ها

منبع واریانس	آزمون‌های چندمتغیره	مقدر	F	df فرضیه	df خطا	P	η^2
متغیر گروه بندی	ردیابی پیلای	۰/۸۱	۵۵/۹۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۱
	لامبدای ویلکس	۰/۱۸	۵۵/۹۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۱
	ردیابی هاتلینگ	۴/۴۷	۵۵/۹۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۱
	بزرگترین ریشه روی	۴/۴۷	۵۵/۹۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۱

نهایتاً آزمون اثرات بین گروهی نشان می‌دهد که معنی‌داری موجود بیشتر از جهت کدام متغیرهای وابسته بوده است. نتایج در جدول ۵ مشاهده می‌شود.

جدول ۵. نتایج آزمون اثرات بین گروهی در سبک های حل مساله

منبع واریانس	متغیر	SS	DF	MS	F	P	η^2
متغیر مستقل	سبک های حل مساله سازنده	۳۹/۸۳	۱	۳۹/۸۳	۱۶/۵۶	۰/۰۰۱	۰/۳۴
	سبک های حل مساله غیرسازنده	۳۴/۱۶	۱	۳۴/۱۶	۱۸/۶۴	۰/۰۰۱	۰/۳۸

مطابق با نتایج موجود در جدول ۶ بین دو گروه از نظر سبک های حل مساله سازنده $[F(1, 26) = 16/56, P = 0/001]$ و سبک های حل مساله غیرسازنده $[F(1, 26) = 18/64, P = 0/001]$ تفاوت معنی داری وجود دارد. بررسی جدول میانگین ها نشان می دهد که میانگین نمرات سبک های حل مساله سازنده در پس آزمون در گروه آزمایشی (۳۲/۵۳) نسبت به گروه کنترل (۳۱/۵۳) به طور معناداری افزایش یافته است. همچنین میانگین نمرات سبک های حل مساله غیرسازنده در پس آزمون در گروه آزمایشی (۳۲) نسبت به گروه کنترل (۳۴) به طور معناداری کاهش یافته است. بررسی مجذور اتای تفکیکی (اندازه ی اثر) حاکی از آن است که مشاوره با رویکرد تحلیل تبادلی ۳۴ درصد از واریانس سبک های حل مساله سازنده و ۳۸ درصد از واریانس سبک های حل مساله غیرسازنده را در گروه نمونه تبیین می کند.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف اثربخشی مشاوره با رویکرد تحلیل تبادلی بر سازگاری فردی و اجتماعی و سبک های حل مساله دانش آموزان متوسطه دوم انجام شد. نتایج بررسی فرضیه اول پژوهش (مشاوره با رویکرد تحلیل تبادلی بر سازگاری فردی و اجتماعی دانش آموزان متوسطه دوم اثربخش است) نشان داد که میانگین نمرات سازگاری و مولفه های سازگاری فردی و اجتماعی در پس آزمون گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل به طور معناداری افزایش یافته است. در پژوهشی همسو جاری و همکاران (۲۴) نشان دادند آموزش گروهی تحلیل تبادلی باعث افزایش سازگاری گروه نمونه می شود. شریفی و همکاران (۲۵) به این نتیجه دست یافتند که درمان مبتنی بر تحلیل تبادلی باعث افزایش سازگاری بین فردی می شود. یلماز و بدوک (۲۹) در پژوهشی با عنوان ارزیابی تاثیر رویکرد تحلیل تبادلی بر هزینه های اجتماعی در رفتار به این نتیجه دست یافت که درمان با رویکرد تحلیل تبادلی باعث افزایش سازگاری و کاهش پرخاشگری اجتماعی در افراد دارای سابقه بزهکاری می شود. در تبیین این یافته می توان گفت روان شناسان، سازگاری فرد را در برابر محیط مورد توجه قرار داده اند و ویژگی هایی از شخصیت را بهنجار تلقی کرده اند که به فرد کمک می کند تا خود را با جهان پیرامون خویش سازگار سازد؛ یعنی با دیگران در صلح و صفا زندگی کند و جایگاهی برای خود به دست آورد (۱۱). در این میان سازگاری، انعکاسی از تعامل فرد با دیگران، رضایت از نقش های خود و نحوه عملکرد در نقش هاست که به احتمال زیاد تحت تاثیر شخصیت قبلی، فرهنگ و

انتظارات خانواده قرار دارد (۷). سازگاری تمایل ارگانیزم برای تغییر فعالیت خود در راستای انطباق با محیط است که در واقع پاسخی به تغییرات محیط پیرامون می باشد. این ویژگی تعامل و سازگاری فرد با دیگر افراد و ساختارهای ارزشی در واقع مهارت اجتماعی است که تعامل پیوندها و مناسبات او را با دیگران و جنبه های ارزشی جامعه ای که در آن زندگی می کند، تأمین می کند. بنابراین سازگاری جریانی است که توسط آن روابط میان افراد، گروه ها و عناصر فرهنگی در وضع رضایت بخشی برقرار باشد. به عبارت دیگر روابط میان افراد و گروه ها طوری برقرار شده باشد که رضایت متقابل آن ها را فراهم سازد. در جریان سازگاری موضوع، ارتباط فرد با افراد دیگر مطرح می شود. در این جریان برخورد انگیزه ها و خواسته های فرد با ضروریات سازندگی گروهی نمایان می شود. این مساله می تواند ارتباط بسیار نزدیکی با رویکرد تحلیل تبادلی برقرار کند. هدف تحلیل ارتباط محاوره ای آن است که حلت «من بالغ» را از خواسته ها و تأثیرات نامطلوب «من والدینی» و «من کودکی» آزاد کند و بدان وسیله تغییرات رفتاری مطلوب در فرد بوجود آورد. به عبارت دیگر هدف این است که فرد به خودشناسی نایل آید تا بداند که در مواجهه با محیط چگونه عمل کند و بتواند «من بالغ» را همواره در ارتباطات خویش حاکم سازد (۲). بنابراین فرآیند سازگاری نیازمند داشتن ارتباط سازنده است که در نظریه تحلیل تبادلی به آن پرداخته شده است. این رویکرد به فرد کمک می کند تا بتواند از من کودکی و من ولدی فاصله بگیرد و روابط بین فردی خود را بر من بالغ منکی کند. به عبارت دیگر فرد توانایی این مساله را به دست می آورد که بتواند با مدیریت رفتار خویش روابط خود اصلاح و ارتقا بخشد. این مساله به فرد کمک می کند که در روابط فردی و بین فردی حلت هایی از من را در پیش گیرد که مبتنی بر سازگاری و سازندگی باشد. به گونه ای که در این رویکرد سازگاری و حل روابط بین فردی موثر تکیه گاه اصلی است و این امر می تواند باعث اثربخشی این رویکرد در افزایش سازگاری فردی و اجتماعی شود.

نتایج بررسی فرضیه دوم پژوهش (مشاوره با رویکرد تحلیل تبادلی بر سبک های حل مساله دانش آموزان متوسطه دوم اثربخش است) نشان داد که میانگین نمرات سبک های حل مساله سازنده در پس آزمون در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل به طور معناداری افزایش یافته است. همچنین میانگین نمرات سبک های حل مساله غیرسازنده در پس آزمون در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل به طور معناداری کاهش یافته است. در پژوهشی همسو صدیقی و همکاران (۲۶) به این نتیجه دست یافتند که تحلیل تبادلی باعث بود

می‌رساند که توانایی تحلیل شرایط را دارد. همین بینش شناختی در روابط بین فردی کمک می‌کند که فرد روش‌های حل مسأله سازگارتری را در پیش گیرد. در اینجا فرد دیگر رفتارهای تکانشی ناسازگارانه را که حاصل سبک‌های حل مسأله ناکارآمد است کنار می‌گذارد و می‌تواند با استفاده از شناخت که حاصل آگاهی از فرآیند تبادل است، در پیش بر مقاصد خود از روش‌های سازنده استفاده کند. بنابراین تکنیک‌های تحلیل تبدلی موثر واقع می‌شود. مشکلات مربوط به انتخاب نمونه، نبودن آزمون‌های پیگیری که بتوانند تداوم درمان را نشان دهد، محدودیت گروه در نمونه تعمیم نتایج، استفاده تنها از پرسشنامه و عدم امکان روش‌های دیگر مثل مشاهده و مصاحبه، عدم کنترل متغیرهای احتمالی تأثیرگذار مانند سبک‌های فرزندپروری یا ویژگی‌های شخصیت و نداشتن درمان‌های مشابه دیگر برای مقایسه تأثیرگذاری آن با رویکرد تبدلی از محدودیت‌های این پژوهش بود. لذا استفاده از مطالعات طولی بلندمدت که بتوان با اطمینان بیشتری به تعمیم نتایج پرداخت به کارگیری روش‌های متنوع تر سنجش برای ارزیابی تغییرات. به عنوان مثال ترکیب پرسشنامه، مشاهده و مصاحبه در ارزیابی تغییرات حاصل از درمان، افزایش گروه نمونه و مقایسه تفاوت‌های تأثیرات و تغییرات در دختران و پسران، به کارگیری روش‌های دیگر درمان و مقایسه آن با رویکرد تبدلی و طراحی طرح‌های درمانی که بتوانند کل خانواده را پوشش دهد، از پیشنهادات این پژوهش است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: افسانه غریبی و نعمت اله صالحی؛ روش‌شناسی و تحلیل داده‌ها: افسانه غریبی و نعمت اله صالحی؛ نظارت و نگارش نهایی: افسانه غریبی و نعمت اله صالحی

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Sousa M, Moreira H, Melo C, Canavarro MC, Carvalho CB. The mediating role of unmet needs in the relationship between displacement and psychological adjustment: A study of cancer survivors

الگوهای ارتباطی و رشد مهارت‌های حل مسأله موفق می‌شود. گروه درمانی شناختی و تحلیل تبدلی بر بهبود مهارت حل تعارض اثربخش است (۲۸). کیسیسی و تاسکوف (۲۳) به این نتیجه دست یافت که در مقایسه با گروه کنترل گروه آزمایشی پرستاران که در دوره آموزش تحلیل تبدلی شرکت کرده بودند، از روش‌های حل مسأله بهتری برای مشکلات شغلی و اجتماعی خود استفاده می‌کردند. کوردور و همکاران (۲۷) به این نتیجه دست یافت که درمان با رویکرد تبدلی باعث افزایش معنی‌داری در میانگین گروه آزمایشی نسبت به گروه نمونه در استفاده از سبک‌های حل مسأله سازگارانه شده است. اما در سبک‌های حل مسأله ناسازگارانه کاهش معنی‌داری کمتری را نشان می‌دهد. در تبیین این یافته می‌توان گفت مهارت حل مسأله روشی است که افراد می‌توانند در هنگام برنامه‌ریزی برای برخورد با مشکلات زندگی از آن استفاده کنند. در واقع حل مسأله مهارت شناختی فوق‌العاده پیچیده‌ای است که در مقایسه با سایر فرایندهای شناختی نظیر زبان‌آموزی و تشکیل مفهوم، مستلزم سطح بالاتری از پردازش اطلاعات است. این فرآیند سبب می‌شود که توجه، ادراک، حافظه و سایر فرایندهای پردازش اطلاعات به شیوه‌ای هماهنگ برای دستیابی به هدف برانگیخته شوند. از این رو مهارت حل مسأله حتی در مورد تکالیف و مسائلی که ساختار روشن و تعریف شده‌ای دارند، به عنوان یکی از پیچیده‌ترین شکل‌های رفتار آدمی تلقی می‌شود (۱۹). مهارت حل مسأله، وسیله مفیدی برای مقابله با مشکلات موقعیتی است و به صورت فرآیندی رفتاری تعریف شده است که به صورت رفتاری یا شناختی انواع پاسخ‌های بالقوه مؤثر به موقعیت مشکل‌آفرین را ارائه می‌کند و احتمال انتخاب مؤثرترین پاسخ را از میان این راه‌حل‌های مختلف افزایش می‌دهد (۱۴). مهارت حل مسأله یک فرآیند عاطفی، شناختی و رفتاری است که در طی آن، یک فرد یا گروه در تلاش هستند که ابزارهای سازگار یا مؤثر مقابله‌ای با مسائلی را که در زندگی روزمره با آن مواجه هستند، کشف کرده یا به وجود آورند به عبارت دیگر مهارت حل مسأله به فرآیندی اطلاق می‌شود که در طی آن یک راه حل مناسب بوسیله فرد یا گروه برای مسأله کشف می‌شود. هیجان‌ها اغلب اولین نشانه وجود مسأله و لزوم حل آن هستند، در مرحله بعد شناخت‌ها و جریان‌شناسایی مسأله، طرح‌ریزی راه‌حل‌های احتمالی و پیامدهای آن‌ها و برنامه‌ریزی برای اجرای بهترین راه حل مورد استفاده قرار می‌گیرند و سرانجام برای تکمیل این سیر تسلسلی باید از مهارت‌های رفتاری استفاده شود. به عبارت دیگر مهارت حل مسأله به فرایندهایی اطلاق می‌شود که در طی آن فرآیند، بوسیله یک فرد یا یک گروه، یک راه حل برای مسأله کشف می‌شود (۳). از سوی دیگر رویکرد تحلیل تبدلی به فرد کمک می‌کند که بتواند فرایندهای تبدلی را در بستری از شناخت تبیین کند. به این معنا که تحلیل تبدل فرد را در زمینه مسأله‌های پیش رو به مرحله‌ای از شناخت و آگاهی

from a Portuguese island region. *European Journal of Oncology Nursing*. 2021; 52: 101928.

2. Oh I, Song J. Mediating effect of emotional/behavioral problems and academic competence between parental

- abuse/neglect and school adjustment. *Child Abuse & Neglect*. 2018; 86: 393-402
3. Kim A, Choi S, Park S. Heterogeneity in first-generation college students influencing academic success and adjustment to higher education. *The Social Science Journal*. 2018; 251: 354-363.
 4. Olivier E, Archambault I, Dupéré I. Boys' and girls' latent profiles of behavior and social adjustment in school: Longitudinal links with later student behavioral engagement and academic achievement? *Journal of School Psychology*. 2018; 69: 28-44
 5. Bi D, Li X. Psychological flexibility profiles, college adjustment, and subjective well-being among college students in China: A latent profile analysis. *Journal of Contextual Behavioral Science*. 2021; 20: 20-26.
 6. Dotterer AM, Lowe K. Perceived discrimination, parenting, and academic adjustment among racial/ethnic minority adolescents. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2015; 41: 71-77
 7. Vandekerckhove B., Soenens B., Kaap-Deeder JV., Brenning K. & Vansteenkiste M. The role of weekly need-based experiences and self-criticism in predicting weekly academic (mal) adjustment. *Learning and Individual Differences*. 2019; 69: 69-83
 8. Sinha AKP, Singh RP. *The Adjustment Inventory For School Student (AISS)*. Agra: Natinal Psychological Corporation. 1993.
 9. Chevrier B, Compagnone P, Carrizales A, Brisset C, Lannegrand L. Emerging adult self-perception and link with adjustment to academic context among Female College Students. *European Review of Applied Psychology*, 2020; 70(5), 100527.
 10. Valero-Moreno S, Lacomba-Trejo L, Tamarit A, Pérez-Marín M, Montoya-Castilla I. Psycho-emotional adjustment in parents of adolescents: A cross-sectional and longitudinal analysis of the impact of the COVID pandemic. *Journal of Pediatric Nursing*. 2021; 25(2): 35-54.
 11. Mittelmeier J, Rienties B, Rogaten J, Gunter A, Raghuram P. Internationalisation at a Distance and at Home: Academic and social adjustment in a South African distance learning context. *International Journal of Intercultural Relations*. 2019; 79: 1-12
 12. Becker-Weidman EG, Jacobs RH, Reinecke, MA, Silva SG, March JS. Social problem-solving among adolescents treated for depression". *Behaviour Research and Therapy*. 2018; 48(1), 11-18.
 13. Matson JL, Fodstad JC, Rivet TT. The relationship of social skills and problem behaviors in adults with intellectual disability and autism or PDD-NOS. *Research in Autism Spectrum Disorders*. 2018; 3, 258-268.
 14. Liu S, Liu M. The impact of learner metacognition and goal orientation on problem-solving in a serious game environment. *Computers in Human Behavior*. 2020; 102: 151-165
 15. Kim S, Choe I, Kaufman JC. The development and evaluation of the effect of creative problem-solving program on young children's creativity and character. *Thinking Skills and Creativity*. 2019; 33: 2012-2036.
 16. Kiesner J, Kerr M. Families, peers, and contexts as multiple determinants of adolescent problem behavior. *Journal of Adolescence*. 2014; 27: 493-495.
 17. D'zurilla, TJ, Goldfried MR. problem-solving and behavior modification. *Journal of Abnormal psychology*. 1971; 78: 101-126.
 18. Poshtiban A. *The Relationship between Problem Solving Style and Academic Achievement, Self-Esteem and Thinking of Third Year High School Students*, M.Sc. Thesis, University of Tabriz. 2017.
 19. Güner P, Erbay HN. Prospective Mathematics Teachers' Thinking Styles and Problem-Solving Skills. *Thinking Skills and Creativity*, 2021; 100827.
 20. Lee MY, Wang HS, Lee TY. Psychosocial stress, self-esteem, and social adjustment: A moderated mediation analysis in Taiwanese adolescents with Tourette syndrome. *Journal of Pediatric Nursing*. Available online 28 July 2021 In press, corrected proof.
 21. Bern E. *Analysis of reciprocal behavior*. Translated by Ismail Fassih (2020). Cuckoo Publishing. 1971.
 22. Gao D, Liu J, Bullock A, Li D, Chen X. Transactional models linking maternal authoritative parenting, child self-esteem, and approach coping strategies. *Journal of*

- Applied Developmental Psychology, 2021; 73: 101262.
23. Keçeci A, Taşocak G. Nurse faculty members' ego states: Transactional Analysis Approach. Nurse Education Today. 2019; 29(7): 746-752
 24. Jabbari R, Mirza Hosseini H. Sadegh Mahboob S. The effectiveness of group training on interaction behavior analysis on distress tolerance and communication skills of delinquent adolescents. Transformational psychology (Iranian psychologists). 2020; 16 (61): 85-73.
 25. Sharifi M, Fatehizadeh MS, Bahrami F., Jazayeri RS. Etemadi A. The effectiveness of combination therapy of exchange analysis and mindfulness on marital adjustment of women with interpersonal dependence. Women and society (Sociology of women). 2019; 9(4): 177-196.
 26. Sedighi S, Makond Hosseini S, Ghanbari Hashemabadi B. The effectiveness of group therapy interaction behavior analysis on improving couples communication patterns. Knowledge and research in applied psychology. 2015; 17(3): 36-44.
 27. Corredor CA, Romero-López AM, Benavides-Nieto A. Longitudinal Study of the Effects of Social Competence on Behavioral Problems. Social and Behavioral Sciences. 2017; 23721: 479-485
 28. Sayman, S, Akçay Y. A Transaction Utility Approach for Bidding in Second-Price Auctions. Journal of Interactive Marketing, 2020; 49: 86-93.
 29. Yilmaz A, Bedük A. Evaluation of the Effect of the Outsourcing on Resource Dependency and Transaction Cost Approach: A Research in Konya Oiz, Turkey. Social and Behavioral Sciences. 2014; 1098: 737-752
 30. Delavar A. Research Methods in Psychology and Educational Sciences. Tehran: Virayesh. 2020.
 31. Narimani M, Rajabi S, Afrooz GA, Samadi Khoshkho H. Evaluation of the effectiveness of learning disabilities centers in Ardabil province in improving the symptoms of students' learning disabilities. Journal of Learning Disabilities. 2011; 1(1): 128-109.
 32. Saqi MH, Rajaei A. The relationship between adolescents' perceptions of family functioning and their adjustment. Thought and behavior. 2010; 3(10): 36-25.
 33. Cussidy, M. & Long, A. Problem solving style, stress psychological illness; Journal of Clinical Psychology. 1961; 30: 43-47.
 34. Foroughanfar M. The Relationship between Problem Solving Methods and Marital Adaptation in Married Students of Shahid Beheshti University, M.Sc. Thesis. University of Shahid Beheshti. 2016.
 35. Jones V, Stewart I. New methods in the psychology of reciprocal behavior analysis. Translated by Justice. Avalanche . fourth edition. Tehran: Circle Publishing. 1967.

